

BURGERKABINET

KORTE VERSIE VERSLAG DEBATUUR

Media – ‘Nep-nieuws’

16.02.2018

Samenvatting

Van de 434 ideeën die de 29 participanten inbrachten, werden er 69 synthetrons of ideeën met onderling draagvlak. Het was een heel intens en bij tijden intellectueel debat met veel deelnemers met een grote kennis van zaken.

Er is geen gemeenschappelijke definitie van nep-nieuws onder de deelnemers. Het bewust gebruik van nieuws om te manipuleren, is echter wat het merendeel van de deelnemers (70%) als een groot probleem ervaart omdat ze er een gevaar inzien voor de democratie. Media vervullen aldus een belangrijke rol in een democratische samenleving.

De verantwoordelijkheid ligt volgens de deelnemers op twee plaatsen. Enerzijds bij de zender of nieuwsmaker, waarbij men vooral heel veel verwacht van de journalist zelf, die kritisch dient te zijn, en zijn bronnen en feiten moet checken. Anderzijds bij de burger zelf, die zich bewust moet zijn van het fenomeen 'nep-nieuws' en met een kritische geest dient om te gaan met verschillende nieuwsbronnen.

Men verwacht van:

- **Nieuwsbedrijven** dat ze een professionele, kritische houding met kwaliteitsvolle journalistiek aannemen die helpt mediawijsheid verder te ontwikkelen.
- Het **onderwijs** dat ze mediawijsheid bijbrengt en goed geschoolde, kritische journalisten aflevert.
- De **overheid** en de openbare omroep dat ze een voorbeeldrol vervullen en zelf geen nep-nieuws verspreiden. Bovendien dient de overheid het mediaverdienmodel te steunen en te investeren in cybersecurity en academisch onderzoek om het mechanisme van nep-nieuws beter te kennen.
- **Politici** dat ze een rolmodel zijn en een open debatcultuur uitdragen.
- **Sociale mediabedrijven dat ze** proactief zoeken naar oplossingen om nep-nieuws te onderscheiden en verspreiding tegen te gaan.
- De **academische** wereld dat er betere kennis komt omtrent het fenomeen van nep-nieuws door onderzoek, mechanismes om dit te detecteren en steun voor cybersecurity.

Er is geen consensus over de aard en vorm van een mogelijk **controleorgaan**, behalve dat dit zeker niet in de handen van de overheid mag liggen.

‘Wat nu tabel’ debatuur Nep-nieuws

Onderwerp	Debat - Uitdaging	Debat – Verwacht
NEP NIEUWS	<ul style="list-style-type: none"> • Geen gemeenschappelijke definitie. Een aantal elementen zijn: gekleurd nieuws, onduidelijk nieuws en/of misleidend nieuws. • 70% vindt het een groot probleem vooral als er een duidelijke intentie is om doelbewust onwaar nieuws te verspreiden, om te manipuleren, te polariseren en/of te beïnvloeden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevaar van impact op democratie vrijwaren.
BURGER	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijk om zelf nep-nieuws te herkennen en verschillende bronnen te gebruiken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid moet groeien bij jongeren en de burger in het algemeen.
JOURNALIST	<ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteitsbewaker die zijn bronnen en de feiten checkt. • Moet goed geschoold, kritisch en onafhankelijk zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Blijven professionaliseren en bewaken.
JONGEREN	<ul style="list-style-type: none"> • Meest gevoelig voor nieuwe mediastromen en nep-nieuws? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kritisch denken ontwikkelen.
ONDERWIJS		<ul style="list-style-type: none"> • Mediawijsheid bijbrengen. • Goed geschoolde, verantwoordelijke journalisten opleiden.
OVERHEID/ OPENBARE OMROEP	<ul style="list-style-type: none"> • Ambtenarij mag niet politiek gekleurd communiceren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeeldrol: geen nepnieuws verspreiden. • Steun het mediaverdienmodel zo dat professionele journalistiek financieel ondersteund wordt (traditionele en nieuwe). • Voorzie cybersecurity en hygiënestandaarden voor ISP.
POLITICI	<ul style="list-style-type: none"> • Vandaag gebruikers van half waar nieuws. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rolmodel zijn: geen bewust gebruik of manipulatie via nep-nieuws • Open debatcultuur houding.
NIEUWSBEDRIJVEN		<ul style="list-style-type: none"> • Professionele kritische houding met kwaliteitsvolle journalistiek die helpt mediawijsheid verder te ontwikkelen. • Verdienmodel verbeteren.
SOCIALE MEDIA DRAGERS	<ul style="list-style-type: none"> • Is verspreider/ amplificeerder van nep-nieuws met bots en algoritmes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Proactief zoeken naar oplossingen om nep-nieuws te ontdekken en verspreiding tegen te gaan.
CONTROLE ORGAAN?	<ul style="list-style-type: none"> • Geen consensus over controleorgaan. • Zeker niet in handen van overheid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een onafhankelijk orgaan? (niet door velen onderschreven)
ACADEMISCHE WERELD		<ul style="list-style-type: none"> • Help controle door betere kennis. • Onderzoek, map, detecteer mechanismes en steun cybersecurity.

Woordwolken

Woordwolken zijn gebaseerd op de mate van draagvlak en de frequentie van woorden in synthetrons (ideeën met draagvlak).

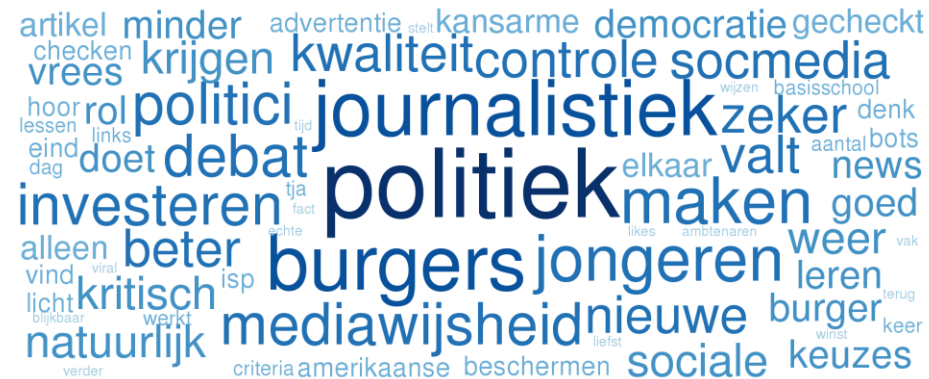
Nep-nieuws: een probleem?

Q1+Q2

Nep-nieuws: oplossingen?

Q3 +Q4+Q5

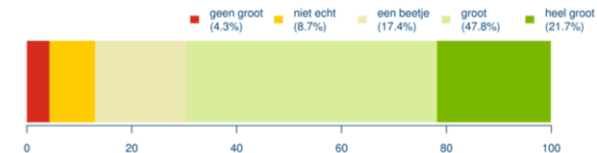
Debat uitkomst

Quote van ideeën (synthetrons) met hoog tot medium draagvlak

WAT?

Deelnemers vonden geen gemeenschappelijke gedragen definitie van nep-nieuws

- Deelnemers konden geen gemeenschappelijke gedragen definitie van nep-nieuws formuleren. De spontane definitie was eerder breed, bv. gekleurd nieuws, misleidend nieuws, onduidelijk nieuws,...
- Waarbij de intentie van de zender is om te misleiden of te polariseren.

PROBLEEM?

70% vindt het een groot tot heel groot probleem en is vooral bezorgd over de mogelijke impact op de democratie

- Omdat de media een belangrijke rol vervullen in een **democratische** samenleving.
- Daar heb je gelijk in. Maar ik vraag me af of lezers altijd inzien of een bericht geschreven is door een gerenommeerde nieuwsorganisatie, of door een blogger op de zolderkamer. Ik zie op rond mij heen en mijn sociale media dat mensen moeite hebben het **onderscheid** te maken. Dat baart mij zorgen.
Reageert op: Moeten we een onderscheid maken in de bron van het nieuws? Als traditionele media berichten verspreiden waar fouten in staan vind ik dat een zwaardere fout dan van een of andere blog die via sociale media verspreid wordt
- Het concept 'fake news' ondermijnt het geloof in de media tout court, en ondermijnt zodoende de meningsvorming die essentieel is voor een gezonde **democratie**

Voor 30% zal het zo'n vaart niet lopen en is het geen groot/nieuw probleem.

Het probleem ziet men vooral als "**nep-nieuws**" bewust gemaakt wordt om te polariseren, als de maker weet dat het onwaar is, en als het bewust misleidend is.

- #grens als het de bedoeling heeft om (actief) te **polariseren**
- Het wordt een probleem als het de samenleving **polariseert** op basis van onjuiste "feiten"
- Het zijn niet alleen buitenlandse actoren. Nep Nieuws verspreiders zijn er ook in België
Reageert op: #heel Het is echt belangrijk is het om het Nep-nieuws, dit is nieuwsstromen online bewust gemanipuleerd worden door buitenlandse actoren, aan te pakken om onze democratie te vrijwaren
- grens als fake news door politic wordt gestart
- Principe# Recht op vrije meningsuiting moeten we ten alle tijden vrijwaren

OPLOSSING?

Enerzijds hecht men uiterst veel waarde aan goede, kwaliteitsvolle journalistiek

- Door sterke journalistiek, waarin geïnvesteerd wordt, en door kritische burgers
- #ervaring fake news is zowel de **verantwoordelijkheid** van **journalisten** als van **nieuwsconsumenten**
- Nieuwsmanipulatie is van alle tijden (denk aan Goebbels). Om een maatschappij te wapenen tegen wat we propaganda zullen noemen, zijn er twee dingen nodig: **goed geschoolde en kritische journalisten** die voor **onafhankelijke** media werken en **nieuwsconsumenten** die **mediawijs** zijn
- @media investeren in kwaliteitsvolle journalistiek

... wat betekent dat de journalistiek die waarheid nastreeft en bronnen en feiten checkt en dubbelcheckt.

Anderzijds is de nieuwsconsument / burger ervoor verantwoordelijk een kritische geest te hebben, en zich goed bewust te zijn van het fenomeen nep-nieuws

- Door sterke journalistiek, waarin geïnvesteerd wordt, en door kritische burgers
- #ervaring fake news is zowel de **verantwoordelijkheid** van **journalisten** als van **nieuwsconsumenten** .. Reageert op: Belangrijk onderwerp. Denk dat oplossing vooral bij burgers ligt...
- Nieuwsmanipulatie is van alle tijden (denk aan Goebbels). Om een maatschappij te wapenen tegen wat we propaganda zullen noemen, zijn er twee dingen nodig: **goed geschoolde en kritische journalisten** die voor **onafhankelijke** media werken en **nieuwsconsumenten** die **mediawijs** zijn
- Consumenten moeten inderdaad leren zich **bewust** te zijn van nepnieuws, en mediawijs hiermee om leren gaan

... dat vereist een grote mediawijsheid van burgers

- Waarom alleen kansarme jongeren? In deze zijn alle jongeren kansarm.... Reageert op: #overheid moet gratis kansarme jongeren bijscholingen geven over mediawijsheid
- Eigenlijk is een deel van de oplossing om je **nooit te baseren op louter één bron**. Heb je maar één bron. Dan ben je niet kritisch genoeg.
- Burgers opleiden, zodat ze kritisch zijn en weten waar ze op moeten letten.. Belangrijk onderwerp. Denk dat oplossing vooral bij burgers ligt...

Controle ligt moeilijk. Het kan bv. niet door de overheid of de politiek. Buiten de overtuiging van de rol van de media om feiten/uitspraken te controleren (fact check), zijn er heel veel ideeën die een zeker steun krijgen, bv. een onafhankelijk orgaan, mappen van "nep-nieuws", facebooktransparantie, steun van de media, cybersecurity, hygiëne standaarden voor ISP,...

- #concreet is fake news **moeilijk te bestrijden zeker online**. Beter is om te **investeren in mediawijsheid** en hopen dat de burger autonoom kan reflecteren
- Dit wordt al deels gedaan natuurlijk. **Uitspraken van politici worden al gefactcheckt door de media**. Probleem met nieuwe media is dat de traditionele media vaak kritiekloos overnemen wat sommige politici op sociale media zeggen zodat deze politici vaak nog het debat kunnen framen met foutieve of misleidende informatie Reageert op: #overheid een "rekenhof" van nep nieuws.. bij de verkiezingen controleren en bestraffen

... daarbij vrije meningsuiting niet in gevaar brengen, nog waarheid van de meerderheid als criterium gaan hanteren. Er is eerder een open debatcultuur nodig.

- Principe# **Recht op vrije meningsuiting** moeten we ten alle tijden vrijwaren
- **Meerderheid** heeft het zeker niet altijd bij het rechte eind hoor. Dat lijkt mij geen goed criterium Reageert op: Door een "open debatcultuur". Van radicaal links tot radicaal rechts.

WAT VERWACHT MEN VAN WIE?

Van de overheid (en openbare omroep) verwacht men dat ze zelf het voorbeeld geven en dus geen nep-nieuws verspreiden

- *Reageert op: #overheid Ik verwacht van de overheid in ieder geval dat zij zich zelf niet schuldig maakt aan nepnieuws: dat de overheid (en politieke partijen overigens ook) geen nepnieuws inzetten om ons als burgers te beïnvloeden*
- *#overheid en met de openbare omroep en berichtgeving het voorbeeld geven!*

Van het onderwijs verwacht men dat ze jongeren **mediawijsheid** bijbrengen, al was het maar om het kwaliteitsverschil tussen bronnen te herkennen

- *er is toch ook een belangrijk rol weggelegd voor ons **onderwijs**, om mediawijze mensen te vormen...*
- *Mediawijsheid creëren vanaf het onderwijs. Geef al in de basisschool lessen omgaan met media*

Van politici verwacht men vooral dat ze **rolmodel** zijn: het politiek debat niet manipuleren, meer lange termijn georiënteerd en dus minder focussen op de waan van de dag

- *Akkoord. Ook de politiek doet aan manipulatie van het publieke debat!...*
- *Tja, naar mijn mening zou de politiek zich ook veel meer met een lange termijnplan voor onze maatschappij bezig moeten houden, en minder met de waan van de dag en het aantal beeldminuten en quotes op het journaal van vanavond. Maar dat is een discussie voor een andere keer.*

Van sociale media, die een belangrijke rol in de verspreiding van nep-nieuws spelen, verwacht men een **proactieve** houding om oplossingen te zoeken om de verspreiding van nep nieuws in te dijken

- *Veel fake news komt ook van andere bronnen die via **internet** worden verspreid. Het gaat niet enkel om journalisten en burgers*
Reageert op: #ervaring fake news is zowel de verantwoordelijkheid van journalisten als van nieuwsconsumenten
Reageert op: Belangrijk onderwerp. Denk dat oplossing vooral bij burgers ligt...
- *#socmedia wanneer een bericht fake is (gecheckt), het verspreiden er van op een technische manier proberen te voorkomen*

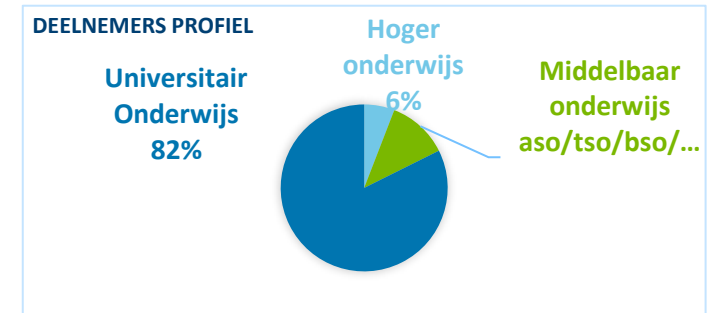
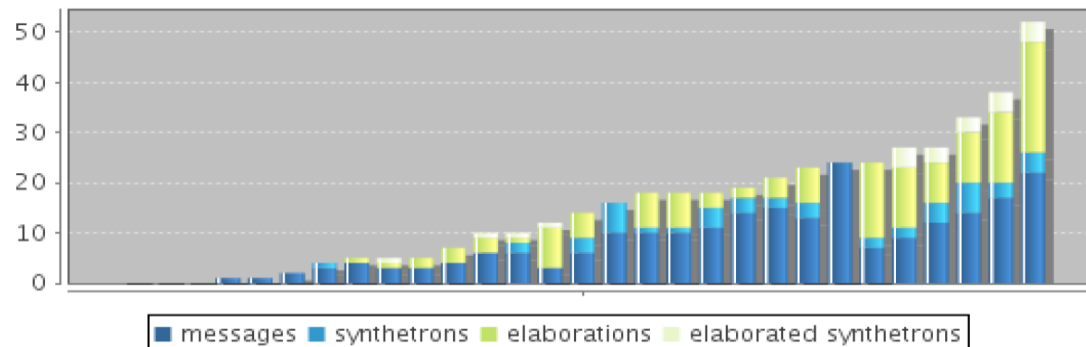
Van nieuwsbedrijven verwacht men een **professionele** kritische houding waarbij bronnen en feiten gecontroleerd worden en kwaliteitsvolle journalistiek wordt ondersteund (zie eerder)

- ***Nieuwsmediabedrijven** moeten hun **bronnen** grondig **controleren** alvorens te "nieuws" te publiceren.*
- *Zowel de **BRONNEN** als de **FEITEN***
Reageert op: Nieuwsmediabedrijven moeten hun bronnen grondig controleren alvorens te "nieuws" te publiceren.
- *@media investeren in kwaliteitsvolle journalistiek*

... dit heeft zijn implicaties voor het **verdienmodel** van klassieke media en nieuwe media, waarbij men duidelijk naar de overheid kijkt *Subsidies gaan ook nog altijd naar de traditionele media. Nieuwe platformen zoals Apache en MO* krijgen veel minder, hoewel ze kwaliteit leveren. Dus de overheid moet andere criteria hanteren (op basis van kwaliteit)*

Algemene cijfers

Van de 434 ideeën die de 29 participanten inbrachten, werden er 69 synthetrons - ideeën met draagvlak. De discussiekenmerken zijn: een hoge intensiteit met sommige bijna hyperactieve deelnemers, een normaal consensus niveau en een significant hoog niveau van op elkaar reageren. Opvallend is de mate van bipolariteit het grote aantal berichten in onze benchmark (24%) waarbij men het sterk niet eens was met elkaar.

	NEP	JOURNALIST	MORGEN	Totaal	Synthetron-Benchmark
Aantal actieve deelnemers ¹	29				
Aantal berichten	434				
Berichten per persoon	14,97				14
Berichten per persoon / 10 min.	3,5				
Totaal aantal synthetrons	69				
Synthetronisatie	16%				16%
Totaal aantal bipotrons	106				
Bipotronisatie	24%				20%
Totaal aantal elaboraties	157				
Elaboratieniveau	36%				19%

¹ die berichten scoorden en/of stuurden